

י"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
פר' כי תשא - פרה תשפ"א • גליון צ'

נהל קדומים

דברות קודש ממעיין נובע, כ"ק מרן רבו"ק ז"ע

מחיית העונות ע"י תשובה

אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך וגו', ויאמר ה' אל משה מי אשר חטא לי אמחנו מספרי (שמות ל"ב, ל"ב-ל"ג) יש לדקדק; הלא משה רבינו ע"ה ביקש בעד החוטאים שימחול להם, שהרי בודאי על הצדיקים לא היה לו מה לבקש; ולבסוף השיב לו, "מי אשר חטא לי אמחנו", פירוש דפשיטא דוודאי החוטאים ולא הצדיקים, ואם כן מה הועיל משה רבינו ע"ה בתפילתו. אך הפירוש הוא, כך השיב לו הקב"ה: "מי אשר חטא לי", מי אשר יתורה על חטאתו לאמור כי חטא לי, "אמחנו מספרי", היינו מן הספר הפתוח לפני, כמו שאמרו "וכל מעשיך בספר נכתבים" (אבות פ"ב א), משם אמחה עוונות הכתוב בו. ודפח"ח.

(רביה"ק ר' מאיר מפרמישלאן ז"ע)

תשובה ע"י צדקה

זה יתנו כל העובר על הפקודים (ל י). אמר בדרך צחות, כל העובר על הפקודים אלו האנשים העוברים על פקודי השם יתברך ומצוותיו, הם יתנו הם צריכין ליתן.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע)

פקידה לטובה ולרחמים

וביום פקדי ופקדתי (שמות לב, לד). (אחר ששהו רבינו רבנע שעה בשתיקה ובדבקות נראה, ומלמל הרבה פעמים כמו אל עצמו, פתח ואמר): מה שאמר הבורא ב"ה וביום פקדי ופקדתי, י"ל דהוי לטובת ישראל. שכאשר ח"ו ישראל חטאו בדורות האחרונים, השי"ת נזכר במעשה העגל, והוא עבוס למליצה ולזכות. שמה שחטאו, הוא מפני שהם צאצאים לאותם שנשלו באופן חמור כזה עוד במדבר סיני, ואיך אפשר לבוא בטענה אל זרעם שהם באים מהם. וממילא הפורענות מוקטנת ברחמים ובחמלה. והוא ע"ד שביאר הרה"ק מאפסא ז"ע (באוהב ישראל פ' בראשית) שהארץ לש"ש נתכונה במה שלא הוציאה על פרי שטעם עצו ופרויו שוין, כדי שיהי' מליצה טובה על האדם שחטא, מפני שנוצר מחומר עכור כזה. ועד"ז הוא הטובה במה שהשי"ת זכר ופקד את חטא העגל, בשעה שפוקד עוון בנים ח"ו, כי מזה יבוא לימוד זכות על ישראל. (ע"ע עבודת ישראל פ' ג' בעל בשם הרה"ק מברדיטשוב ז"ע).

ומזה אנו למדים שבכל רעה אפי' הכי גדולה, טמון חסד א-ל גדול. ואין אתנו יודע עד מה. כי אפילו רעה גדולה ועצומה כמו חטא העגל טמון בתוכו חסד גדול של מליצה על ישראל לעתיד.

והנה כאשר יסד השי"ת יסוד למחילת עוון גדול כזה, ממילא שוב אין מניעה למחילת עוונות על שום חטא. ונתגלה הקשר שבין ישראל לאביהם שבשמים במצב הכי נמוך, שלעולם ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא (סנהדרין מה). ומה שנוצר מאתנו הוא לנצל את כל כוחות הגבורה שלנו נגד היצה"ר. וכמו שארז"ל (אבות

פ"ד מ"ד) איזהו גבור הכובש את יצרו, שמנצל כל כוחות הגבורה שלו נגד היצה"ר. והשי"ת יעזרנו ע"ד כבוד שמו שנוכה לתקן את מעשינו, ולהתקדש בקדושה עלינוה אמן סלה.

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

מהנחה

נהלי אש בקצירת האומר

"יצירה חדשה ע"י חרטה מעומקא הדליבא"

ויצר אותו בחרט (שמות לב, ד). הנה ידוע (ע"י רמב"ם תשובה ב' ד'), כי אם האדם עושה תשובה נעשה בריה ויצירה חדשה כקטן שנולד דמי. וזהו "ויצר אותו", שנעשה יצירה חדשה; "בחרט", פירוש בשביל חרטה ותשובה שלימה.

(רביה"ק ר' מאיר מפרמישלאן ז"ע)

ויקחו את עצמם לבית ענוה דמרשע"ה

שבת פרה. ענין טהרת פרה אדומה היא חוק בלי טעם כמבואר ברש"י ובמדרשים, ומ"מ בספה"ק רמזו ודרשו הרבה טעמים בזה, ונראה ג"כ לרמז בזה דהנה כתיב "ולקח הכהן עץ ארז וגו' והשליך אל תוך שריפת הפרה" (במדבר י"ז, י). עץ ארז רומז למידת הגאווה (כמובא ברש"י ובמדרש), והנה המתגאה דוחק רגלי שכינה כמובא בגמ' (סוטה ה' א) שהקב"ה אומר אין אני והוא יכולין לדור בעולם, והטעם כיון שהמתגאה סבור שיש בו ממש והוא ישות ומציאות לעצמו ובוה דוחק הוא גלי שכינה בכיול, וכאשר בר ישראל עושה ההיפך ומבטל את עצמו ומהותו ומבער את עץ הארז מידת הגאווה מליבו אזי מיד זוכה הוא להתקרב להשי"ת וכדכתיב "עקב ענוה יראת ה'" (משלי כב, ז) וממילא נטהר מזוהמת עוונותיו.

וזהו טהרת אפר פרה שכל עיקרה היא מידת ענוה וביטול היש, וכדאיתא (סוטה י"א, י) שבשכר שאמר אברהם אבינו ע"ה "ואנכי עפר ואפר" (בראשית י"ב, כז) זכו בניו לטהרת אפר פרה, והכוונה שמכיון שביטל עצמו לגמרי בבחי' אפר זכו בניו להטהר מטומאתם ע"י בחינה זו גופא של ענוה היינו פרה אדומה.

ובזה יש לפרש הכתוב בתחילת פרשת פרה "דבר אל בני ישראל ויקחו אליך" (במדבר י"ז, ט) ויקחו אליך היינו שיקחו עצמם לבחינתך בחי' משה רבינו דכתיב "והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (במדבר י"ב, ג), שמשוה רבינו ע"ה היה עמוד הענוה ושפלות רוח, ולכן אמר הקב"ה ויקחו אליך שיקחו עצמם למידה זו של ענוה ושפלות רוח ועי"ז יזכו לטהרת אפר פרה שעיקרה ביטול מידת הגאווה.

(כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע)

פלאות התורה מאוצרותיו של הנה"ה ר' זרח רוזנטל שליט"א

חלוקי העגל

"וראה כי עמך הגוי הזה"

חביבות ישראל שנתגלתה דייקא בעת מעשה העגל אי הבנתו כלל במעשה העגל

הגמ' בסנהדרין (ק"ב) ובירושלמי (תענית פ"ד ה"ה) מביאה שדורשים עה"פ "וביום פקדי ופקדתי", שאין לך דור שאין בו מחטא העגל, שהוא שורש החטאים של כל כלל"י, לאחר שכבר תוקן חטא עה"ד בקבלת התורה ופסקה המיתה וכו'.

וכן כותב רש"י עה"פ שם (שמות לב, ג) שאין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפירעון חטא העגל. וכן אפשר לראות את גודל חומרת חטא העגל שהקב"ה גלגל זה רצה לכלות ר"ל את כל כלל ישראל, ולהתחיל את עמו מחדש ממש רבינו. ומאידיך איך אפשר להבין שאותו דור דיעה שמובא בספורנו שהקטנה שבנשותיהם היתה גדולה מיחזקאל הנביא, שראו כאלו ניסים ונפלאות במצרים ועל הים ובקה"ת שנפתחו כל הרקיעים והתהומות וראו שאין עוד מלבדו, איך יכולים להגיע למצב כזה לטעות בעז"ר ל"ל. ובודאי אין לנו השגה כלל באותו מעשה, אלא שנראה מה שפירשו לנו בספרים, ונתנו רשות ללמוד מזה.

איתא בגמ' (שבת פ"ט ע"א) שלאחר שלא השיגוהו בשטן שאמר שמרע"ה מת, הראה דמות מיטתו תלויה בין שמים וארץ, וכך עירבב את העולם. איך יתכן שיתנו משמים לשטן רשות לעשות דברים מעל הטבע, כדי להכשיל את בני"י.

הנה, ביום ט"ז תמוז כשראו בשעה השישית שאין מרע"ה יורד ונקהלו לפני אהרן הכהן, ולפנות ערב רקדו סביב העגל עם מחולות. ויש להבין מדוע לא אמר הקב"ה עדיין כלום למרע"ה, רק למחרת ב"ז בשש שעות כשקמו לחצק.

להורות תשובה לרבים

ופתח דברינו יאיר בדברי כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל ב"נחל יצחק", שכל מעשה העגל סיבב הקב"ה מלכתחילה שיקרה כן, [שהרי רואים פרשיות התורה של יבום חליצה ירושה דברים שלא היו שייכים בכלל למצב של קודם חטא העגל - "חירות על הלוחות" - חירות ממלאך המות. אלא שאין סתירה בין הידיעה מקודם שידע הקב"ה שיעשו העגל, לבחירה שיחשב שבחרו ברע ונחשב לחטא נורא]. וכמובא בשבת (קמ"ו ע"א) שבהר סיני פסקה זוהמתו, ונאמר עליהם "אני אמרתי אלו-הים אתם ובני עליון כולכם" וכו', וכמובא במס' ע"ז (דף ד' ע"ב) "אמר ר' יוחנן משום רשב"י לא היו ישראל ראוין לאותו מעשה דכתיב "מי יתן יתן והיה לבבם זה ליראה אותי כל הימים", ופרש"י שזה נאמר בסיני, "אלמא גיבורים ושליטים ביצרים היו, ואמיצוי לבב ביראתו היו, ולא היה ראוי להתגבר יצרם עליהם. אלא גזירת מלך היתה לשלוט בהם, כדי ליתן פיתחון פה לבעלי תשובה שאם יאמר החוטא לא אשוב שלא יקבלני, אומרים לו צא ולמד ממעשה העגל שכפרו ונתקבלו בתשובה".

ומביא הנחל יצחק שם את הגמ' בעירובין (פ"ד ע"א) שאלמלא חטא העגל לא הייתה שכחה בעולם, ואדם היה יכול ללמוד בלי לשכוח ולזכור כל התורה כולה. אבל כיון שלצורך התשובה -

המשך בעמוד ב' <<<

זאת חוקת התורה

הגשמיים, ולהיות שקוע אך ורק בלימוד התורה. וכמוכן שכל מה שנצרך לצורך הלימוד, הרי הוא בכלל הלימוד. אבל אין לו שום שאיפות להנות מן העולם הזה בתור דבר עצמי ונפרד מן התורה. ואת זה אנו לומדים מחומר טומאת מת, שכאשר נפרד הנפש מן הגוף, הרי הטומאה מרקיעה שחקים ומתפשטת לכל עבר. ומזה נלמד, כיצד החיצונים תאבים להתדבק לגוף הפנוי מן הקדושה שהיתה שוכנת בה מקודם. ומזה נלמד כמה על בן תורה להזהר מלפנות לבו מדברי תורה לדברים בטלים.

ובגמ' תענית (ד) אמר רבא כתיב יערוף כמטר לקחי (שנמשלה תורה למטר היורד בחוקה) וכתוב תיזל כטל אמרתי (שנמשלה תורה לטל היורד בנחת), אם תלמיד חכם הגון הוא (הלימוד הוא לו) כטל היורד בנחת, ואם לאו עורפחו כמטר (פרש"י: הרגוהו. ועי' מהרש"א שפירש שיפנה על עורף).

ובחינושי המאירי כתב לבאר "שאף שכל אדם ראוי לו לדקדק במידותיו, תלמיד חכם ראוי לו לדקדק ביותר, ועל זה רומז הפסוק שתלמיד חכם כשהוא הגון במידותיו רצוי ונעים הוא, כטל, שאף שיורד תמיד אדם קץ בו, ואין רוצים בו.

וכל זה נכלל ברמז החבית של דבש, כי אם לא ישתדל התלמיד חכם לזכך את מידותיו, הרי עלול הוא להיות גרוע יותר מחבית ריקנית לגמרי, כי החילול ד' חמור הרבה יותר, וגם העקמימות שלו חמורה יותר.

ולכן העוסק בתורה עליו "להמית את עצמו" היינו את הגאווה שלו, ואת הטבע הבהמי שלו, ורק אז יזכה להיות דבוק בתורה ובהש"ת באמת לאמתו.

ואם למדנו כמה מתפשט טומאת מת, שנובעת מהתרוקנות הכלי מן הדבש, עד שממלא את כל האוהל בטומאה חמורה, הרי מדה טובה מרובה, שכאשר ממית האדם את עצמו באהלה של תורה, ואינו נתון מקום פנוי בליבו לשטותים והבלים, ומקיים מאז"ל עה"פ "אל תפנו אל האילים" שלא לפנות את הלב מקדושתו ית', ומעוטר במדות הגונים ומזוככות, ואז הכלי מלא דבש עד גדותיו, ואז השפעת הקדושה מתפשטת בכל חלל הבית המדרש, ומקדשת ומטהרת את כל הנמצא בסביבתו, וזאת היא "חקת התורה" המטהרת בזמן הזה גם כשאינו לנו עדיין בעוה"ר "אפר פרה אדומה" עד שיבנה ביה"מ קמברה בימינו.

זאת התורה אדם כי ימות באוהל, דרשו רז"ל (ברכות סג) שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי". ויש לתמוה על כך, שדבר נשגב של לימוד התורה בצורה הכי נשגבת, נכתבה בתורה בפרשת טומאת מת שהיא אבי אבות הטומאה. וסמין ל' בקרא כל הבא אל האהל וכל אשר באוהל יטמא. ובספה"ק **תפארת שלמה** תמה, והרי "**וחי בהם**" כתיב, ואיך נכתב ענין "עסק התורה" באופן של "**אדם כי ימות**". יעו"ש בנועם דבריו הקדושים.

ואולי יתכן לבאר הענין, על פי דבריו הידועים של האוה"ח **הקדוש בריש הפרשה**, שביאר הטעם שמצות טהרת פרה נקראת "חקת התורה", עפ"י מאז"ל (יבמות סא) ישראל מטמאין באוהל ואין אוה"ע מטמאין באוהל. וכן נפסק ברמב"ם (פ"א מטומאת מת ה"ה) שאין גוי נעשה טמא מת והרי הוא כבהמה שנגעה במת וכו'. והמשיל האוה"ח הק' את הענין, לשני כלים שהיו לבעל הבית, אחת מלאה דבש, ואחת מלאה זבל, ופינה אותם והוציאם מחוץ לחדר, אותה שהיתה מלאה דבש מתקבצים לה כל הזבובים והרמשים, ואותה שהיתה מלאה זבל, הגם שינסו לה קצת מהרמשים, לא ישוה לשל דבש. כמו כן אדם מישראל שמת, להיותו מלא קדושה המתוקה והעריבה, בצאת הנפש ונתרוקן הגוף, יתקבצו הקליפות לאין קץ, שהם כוחות הטומאה התאבים מיד להדבק בקדושה, ליהנות מהערב, לזה יטמא באוהל. נמצא שהתורה שקבלו ישראל והבדיל אותם מאומות העולם, הוא מה שגרם להם ענין טומאת וטהרת פרה, לזה אמר הכתוב "זאת חוקת התורה". אלו דבריו הקדושים.

ויש מזה לימוד, שכל הקרוב אל הקודש, ובתורת ד' עסקו, עליו להזהר יותר מלהשאיר מקום פנוי בלבבו ממתיקות התורה. כי היות והוא כלי מלא דבש, אם יפנה לבו לבטלה, אפילו חלק מלב, אזי מיד יקויים בו "מים אין בו אבל נחשים ועקרבם יש בו", כי כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, ותלמיד חכם עליו להזהר יותר, ממי שאינו תלמיד חכם, מלהניס אל לבו דברים אחרים, הסותרים למושג של בן תורה אמיתי.

לזאת למדנו בפרשת טומאת מת, חומר הענין של החובה להמית את עצמו באהלה של תורה. כי המושג "**להמית את עצמו**", היינו לבטל את הרצונות והשאיפות

אם יזכור כל דבר, יבלבלו הענין שפעם חטא, לכן עשה הקב"ה שיהיה שכחה עבור זה שישכח מעשה העגל, אע"פ שע"ז נגרם כח באדם שיכול לשכוח ג"כ התורה. שכיון שאין צדיק בארץ אשר יעשה רק טוב בלי שיחטא, לכן סיבב הקב"ה להראות כח תשובה שיקרה שם בחינתו של ע"ז שהוא העון החמור ביותר, ועוד נכשלים בו דור דיעה (ויק"ר ט, א), ובתוך הזמן הנשגב ביותר שעדיין היה אז באמצע קבלת התורה, וכמוכא במה"ש **קלוגר ובחת"ס**, שמה שהגמ' אומרת במס' שבת (דף פ"ה) "ויתצבו בתחתית ההר" מלמד שההר נתלש ממקומו, ועמד מעליהם כך באויר מעל כל מחנה ישראל, וכמה זמן נמשך מצב זה של כפיית ההר כגיגית, מחדש המהרש"ק שזה נמשך עד קבלת הלוחות, שזה עיקר חלות הקידושין בין הקב"ה לבני", ואז נגמר קבלתו. וא"כ כל זמן שההר נמצא באויר מבינים הרי בני"ו שזה עדיין באמצע קבלת התורה, שמרע"ה עלה ונעלם בהר בען שמעליו לקבל הלוחות, ומובא **בעץ העולם טוב** לר"ו שהמשיך להיות מראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר לעיני כל ישראל - כל אותם ארבעים יום ולילה אחרי קבלתו. ובכ"ז נפלו לכהן חטא.

וכל זה נעשה כדי שידעו ישראל שאפילו במצבים הכי פחותים וירודים ר"ל מועיל תשובה ולכן אין יאוש בשום מצב. שהרי ראו שאפילו בשעת החטא עצמו, הורדו עבורם הלוחות, כשלא נפגמה קדושתם הנוראה "המכתב מכתב אלוקים".

חביבות ישראל שנראתה בתוקף מעשה העגל

ומובא בעץ הדעת טוב לר"ז זצ"ל, שהרי כדי לקבל הלוחות היה מספיק למשרע"ה רגע אחד, ומדוע שהה בשמים ארבעים יום. אלא כיון שעשרת הדברות שבלוחות כוללים גם את כל התורה כולה, וגם את כל העולמות וכל העבר והעתיד הכל כולל בהם. ומשה רבינו שהיה ילוד אשה, אפילו בנס היה בנמנע שיעמוד וישגי כל מה שכוללים הלוחות. ולכן היה צריך קודם לזכך חומרו שנוצר בארבעים יום של יצירת הולד, והקב"ה היה לומד עמו כל הארבעים יום כל יום לפי מדרגת זיכרון חומרו, וככל שהגיע יותר לטוף הארבעים יום קיבל סודות נפלאים יותר והשגות גדולות יותר, ותיכף כאשר סיים ארבעים ימי הזיכרון והלימודים, מיד קיבל הלוחות.

ובמהר"ש קלוגר מוסיף בזה חידוש נורא, שביום ט"ז תמוז, היום שלפי החשבון שלהם הוא יום הארבעים שהחשיבו יחד עם יום עליית מרע"ה להר סיני, ובחצות בשעה השישית כאשר רואים שמרע"ה לא חזר, ובאו להתעסק עם ענין העגל לפני אהרן הכהן וכו', באותו זמן עד חצות סיימה כבר הקב"ה ומרע"ה כל התורה כלליתיה ופרטותיה. ובו ברגע כשהתחילו ישראל את חטא העגל ר"ל, לא מספר הקב"ה למרע"ה דבר מה שקורה למטה, ומלמדו **באותו שעה את שתי הפרשיות** - 'משכן' ו'שבת קודש'. שאלו הדברים מכפרים על חטא העגל. המשכן שלעומת מה שמיהרו בחטא העגל שלא בציוי ה', כאן היו צריכים להמתין מחנוכה עד ר"ח ניסן ע"פ ה'. וכן פ' **שבת** שנאמרה בפ' כי תשא' הוי כפרה - שהרי אפילו עובד ע"ז כדור אנוש, אזי ע"י שמירת שבת מוחלים לו. ואח"כ אמנם הזכיר מרע"ה להקב"ה שיש איך לתקן החטא. הרי לנו המחשה נורא נוראות כמה בכל מצב דואג לנו הבורא שנוכל לתקן ולהמשיך להיות טובים.

והרבי ר' הענין הכהן מאלכסנדר זי"ע פירש פעם לחסידים את הפסוק "וביום פקדי ופקדתי", שג"כ אם בעתיד ח"ו יחטא יהודי יאמר הקב"ה הן כבר היו דברים מעולם, ואם סלחתי על העגל, ק"ו לחטאים אחרים. וכששמעו זאת החסידים נעשה שם שמחה גדולה ורקדו כל הלילה!

ערכי נחל

אמרים ערבים ממאורי החסידות

שוכן בתוך בני"ו והאדם צריך להיות משכן אליו, ואם לא טהור הוא מחלאת עוונותיו, ומעכב השראת שכינתו ב"ה, **בשבת יסיר מלבו גם דבר זה, שלא יעצב ע"ז, רק ישמור שבת כהלכתו, וישמח בהש"ת שלפניו הוא רעוא דרעווין** ושמחה, ונמצא אפי' מלאכת המשכן, שיעשה דבר הצריך אליו, שיהי' משכן להשם גם זה ממעט בשבת, וזהו למעט שבת אפי' ממלאכת המשכן, שהוא לצורך המשכן.

(מאור עיניים)

השלחן מכפר בקטורת

נטף ושחלת וחלבנה ולבונה וגו' (שמות ל, ד). קבלתי מאת כבוד מחותני הרה"ק מו"ה **צבי הירש (מזידיטשוב)** זצוק"ל, שלחן מכפר בקטורת, והנה הוא ר"ת ד' מזמנים המפורשים בקטורת, היינו ניטף ש'חלת חלבנה ל'בונה, ר"ת שלחן. (חינושי מהרצ"א אבות פ"א)

מצות פרה' מלמד על שאר מצוות שמקיימים אותם לשם שמים

זאת חקת התורה ויקחו אליך פרה אדומה וגו' (במדבר יג, ג). כי יש מצוות אשר השכל מחייב אותם ונמצא אדם העושה, אינו ניכר כ"כ שעושה אותם בעבור הבוה"ה, לכך נתן הבורא מצוות אשר הם חוקה, אשר אין השכל מחייב אותם, כדי שיהי' נראה, אשר צוה ד' לעשות, שאדם אינו עושה המצוות רק בעבור ציווי הבורא עליהם.

(קדושת לוי, חקת)

ע"י שמירת שבת אחת יוכל לשמור בקל שבת שניה ושמרו בני"ו את השבת וגו' (שמות לא, טז). בו יבואר הגמ' אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות וכו' כי הנה כשאדם שומר שבת כראוי ונכון, אז מזה השבת יש לו חיות ושפע ע"כ השבוע בכדי לעבוד את ד' כל השבוע, ואז בשבת הבאה קל בידו לשמור כראוי וכן לעולם יתנהג כך וכו'. וזהו הרמז בפס' **ושמרו בני"ו את השבת**, שישמרו שבת אחת, **לעשות את השבת, זה שבת שני**, ששימור שבת שני יבוא לו בקל, וזהו ושמרו בני"ו את השבת.

העשיר במצות לא יתנאה, והדל במצוות לא יתייאש **העשיר לא ירבה וגו'** (שמות לו, טז). דא"ב בגמ' איזהו עשיר השמח בחלקו, י"ל הפי' ע"ד שאמרו חז"ל, זכה נוטל חלקו וחלק חברו בג"ע, ואמרו רז"ל, איזהו עשיר ר"ל שיהא בטוח בעשרו, שחבירו לא יטול חלקו בג"ע, רק הוא עצמו ישמח בחלקו הטוב. ואמר הכתוב, העשיר, פי' גם אם במדרגת עשירי שתשמח בחלקו, בג"ע, אעפ"כ, לא ירבה, ר"ל לא יחזיק עצמו במדרגתו ית' וגדו', רק שאינו אלא מחצה, **והדל לא ימעיט**, פי' הדל במצוות אעפ"כ לא יתייאש עצמו חלילה לילך שובב בדרך לבו, אלא אעפ"כ ישוב לד' לתת תרומת ד'.

גם מי שהוא לא טהור מעוונותיו ישמור שבת כהלכתו וישמח בד'

אך את שבתותי תשמורו וגו' (שמות לג, יא). אפי' מלאכת המשכן, ר"ל, משכן, ע"ש ושכנתי בתוך בני"ו, שהקב"ה

נערך ע"י הר"ג ר' נפתלי מרדכי ראזענבוים שליט"א

תפילה

הנה בפרשת כי תשא שאנו קוראין השבוע, וואים ענין התפילה שהיה משה רבינו מתחנן ומתפלל והלך לפני ישראל בתפילתו, וידוע מה שאיתא במדרש, אמר רבי אלעזר, גדולה תפילה יותר ממעשים טובים, שאין לך גדול במעשים טובים יותר ממשה רבינו, ואף על פי כן לא נענה אלא בתפילה, ע"כ. וידוע מה שהורו לנו רבותינו מאורי הגולה, שאין לך פילה ראויה בלי ההכנה מקודם, ולכן הבה ונתבונן הדרך אשר יכונה בה לתפילה, ובדואי עיי"ז יקבלה' תפילתנו לרחמים, בס"ד:

בכניסתו וביציאתו

כשמתקרב לבית הכנסת להתפלל, מצווה לרוץ או לפחות להחיש צעדיו, שיהיה ניכר שממהר ומשתוקק להגיע לבית ה', שנאמר, נרדפה לדעת את ה' (הושע ה, ג). ובפרט במנחה ובמעריב, אבל בשחרית כיון שהולך עם הטלית ותפילין בידי ניכרין הדברים שהולך להתפלל אנ"פ שאינו ממהר בדרכו. ועל ידי שמחיש צעדיו לבית הכנסת, ומראה שחשוב בעיניו מקום משכן השכינה, יזכה להגיע לדרוגת גבוהות בדיעת ה'!

בהגיע לפתח בית הכנסת, יעצור ממרוצתו, ויכנס לבית ה' בנחת ובאימה, שנאמר, בבית אלוקים נהלך ברגש (תהלים נה, טו):

ובצאתו מבית הכנסת לאחר התפילה, לא יפסע פסיעה גסה, וכל שכן שלא ירוץ, מפני שמראה כאילו העיכוך בבית הכנסת נחשב בעיניו למשאוץ, ולא כן הוא אלא בי הכנסת הוא מקום המנוחה, ויש לו לאדם לשמוח בשיבתו שם. אבל אם יוצא על מנת לחזור או שממהר לכולל או לשאר דבר מצווה, מצווה לרוץ כדי שיגיע מהר!:

בידו בשבת כשאומר יקום פורקו, דכיון שכוונתו אז להתפלל על לומדי תורה, ולכן מחזיק הס"ת בידו ולא לשם שמירה והוי כמו לולב בזמנו. וכן מותר להחזיק בשעה שמברכים החדש"ט:

וכן מותר לאחוז סידור בידו בשעה שמתפלל, שכיון שאחוזו לצורך התפילה אינו נטרד בשבילי. ומכל מקום אם לא היה בידו קודם שהתחיל לא יחזר אחריו בתפילה ליטלו משום הפסק, אלא אם כן היה במקום מיוחד שהוא מוכן, אז מותר ליטלו אפילו בתוך התפילה, והוא שנטול כדי להתפלל מתוכו^א:

ומי שאחז אחד מדברים אלו בידו והתפלל, יש אומרים, דצריך לחזור ולהתפלל^ב. ויש אומרים, דכל זה אינו אלא לכתחילה, אבל בדיעבד אין צריך לחזור ולהתפלל^ג, וכן עיקר^ד. אבל אם לא כיוון בברכה ראשונה, לכו"ע חייב לחזור ולהתפלל^ה:

נפל ספר לפניו על הארץ ואינו יכול לכונן יפה מפני זה, מותר להגביהו כשיסיים אותה ברכה שהוא עומד בה^ו:

צריך אדם לסדר תפילתו כדי שיוכל לכוון ליבו יפה, כל אדם לפי טבעו ומיזגו, ולכן אם מכיר בעצמו שכשיתפלל מתוך הסידור יכוון ליבו יותר, יתפלל מתוך הסידור, ואם מוגיש שכיוון יותר כשיעצום את עיניו, יתפלל בעצמית עיניים^ז. והאר"י ז"ל היה נוהג להתפלל את כל סדר התפילה מתוך הסידור כדי שיוכל לכוון דעתו יותר^ח. חוץ מתפילת שמונה עשרה שהיה מתפלל בעיניים עצמות^ט:

סגולה נפלאה להינצל ממחשבות זרות בעת התפילה, הוא להתפלל מתוך הסידור, ורמז לך, 'אמר עם הספר ישיב מחשבתו הרעה' (אסתר ט, טז):

א. ילקוט שמעוני (דברים רמז תת"ט):	ז. משנה ברורה (שם ס"ק מג):	משנה ברורה (ס"ק א):	תפלה אין תפלתו נשמעת, ע"כ:	כד. מאמר מרדכי (אות א), משנה ברורה (ס"ק ב):
ב. שו"ע (סימן צ סעיף יב):	ח. שו"ע הרב (סעיף יג):	יד. שו"ע (שם):	יז. שו"ע (סעיף א), שו"ע הרב (סעיף א):	כה. משנה ברורה (שם):
ג. פרי מגדים (אשל אברהם ס"ק כד), משנה ברורה (ס"ק מ):	ט. שו"ת להורות נתן (חלק יא סעיף ט):	טו. ברכי יוסף (ס"ק א), משנה ברורה (ס"ק ז):	יח. ט"ז (ס"ק א), משנה ברורה (שם):	כז. מגן אברהם (ס"ק ג), שו"ע הרב (סעיף ג):
ד. רבינו יונה (ברכות ג: מדפי הרי"ף ד"ה אב):	י. לשון החת"ם סופר (הגהות על השו"ע סימן ק"ב):	טז. קול בוכים למהר"ם גאלאנטי (נט), כף החיים (ס"ק ב), וז"ל, דורשי רשומות אמרו סת"ם תפילתי נע"י איכה ג, ז), סת"ם ראשי תיבות ספר תפילין מעות, מי שאחוזן בידו בשעת	יט. משנה ברורה (שם) בשם מחצית השקל:	כח. שו"ע (סעיף ב):
ה. שו"ע הרב (סעיף יג), משנה ברורה (ס"ק מא):	יא. דרושת חת"ם סופר (שבת שובה שנת תק"ע):	יז. סת"ם ראשי תיבות ספר תפילין מעות, מי שאחוזן בידו בשעת	כ. שו"ע (סעיף א):	כט. שו"ע (סעיף ב):
ו. שו"ע (סימן צ סעיף יב):	יב. שו"ע (סימן צו סעיף א):	יח. סת"ם ראשי תיבות ספר תפילין מעות, מי שאחוזן בידו בשעת	כא. רמ"א (שם):	ל. תועפות ראם:
	יג. פרי מגדים (משבצות זהב ס"ק א),		כב. ב"ח (אות א):	
			כג. ט"ז (ס"ק א), פרי חדש (ס"ק א):	

חכמים ינחלו

משולחנם של חו"ר קהילתנו ה'ק'

הגאון הגדול ר' אברהם צבי הכהן שליט"א

וְעִשְׂתְּ פִיּוֹר נְחֻשֶׁת וְכֹנֵן נְחֻשֶׁת לְרַחֵלָה וְנָתַתְּ אֹתוֹ בְּיַד אֲחֵיךָ וְנָתַתְּ אֵת הַכֶּהֱן צְבִי שְׁלִיט"א וְרַחֵנוּ אֲחֵיךָ וְצִוְנוּ מִפְּנֵי אֶת-יְדֵיכֶם וְאֶת-כְּלֵיכֶם: (שמות ל, יח-יט)

עמידה ע"י סמיכה

עוד כתבו תוס': "וליתב מיתבי וליקדש, לאו ישיבה ממש קאמה, דאין ישיבה בעזרה, אלא סמיכה."

שיטות הפוסקים

לגבי ישיבת הדיינים בשעת גמר דין שכתוב בשבועות ל' ע"ב בעלי דינים בעמידה ודיינים בישיבה, שכתוב וישב משה לשפוט את העם ויעמוד העם, כתב בשו"ת הריב"ש (סימן רס"ו) על דיינים שדנו בעמידה: "אפי' לכתחלה, היה מותר, לפי שאמרו שהיו נסמכין על העמוד, וכל שאם ינטל העמוד, והוא נופל, לא הוי מעומד. דהא קי"ל בפ' ב' דזבחים (ט) כת' דרבי יוסי ב'ר ייחודה, דעמידה מן הצד, לא שמה עמידה, דרוצה לומר עמידה שא"א לה בלא סמיכה. וכיון דלא הוי עמידה, שפיר קרינא בה ישיבה. דומיא דשחיה, דאמרין בפרק הקורא עומד (מגילה כ"א), דרמי התם קראי אהדדי, כתיב - ואשב בה, וכתביב - ואנכי עמדתי בה. ומשני התם ר' חנינא - לא עומד ולא יושב, אלא שוחה. כלומה, וקרינא ביה ישיבה, כיון דאינו עומד ממש, וקרינא ביה עמידה, כיון שאינו יושב ממש. וכ"ש בעמידה בסמיכה, דכיון דלא קרינא בה עמידה, קרינא בה ישיבה."

בגמ' (בבב"ב י"ט ע"ב): "ת"ר כיצד מצות קידוש, מניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית וידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית ומקדש (פירש"י, ובענין ידיו ורגליו כאחד יחצו כדכתיב קרא). רבי יוסי ברבי יהודה אומר, מניח שתי ידיו זו על גב זו ועל גבי שתי רגליו זו על גבי זו ומקדש. אמרו לו - הפלגתה, אי אפשר לעשות כן (פירש"י, הפלגת דברים ממדת כל אדם, דאי אפשר לו שלא יפול). שפיר קאמרי ליה, אמר רב יוסף, וחבירו מסייעו (פירש"י, הא דרבי יוסי ברבי יהודה כשתבירו מסייעו מחזיק בו שלא יפול). מאי בינייהו (פירש"י, במאי פליגי), אמר אביי, עמידה מן הצד איכא בינייהו (פירש"י, עמידה מן הצד, כגון זו שאינו בלא סיוע, לרבנן לא היא עמידה, ואנן עמידה בענין, כדמפרש לקמן). א"ל רב סמא בריה דרב אשי לרבינא, וליתבי מיתב ולקדש. אמר קרא (שמות ל) - לשרת (פירש"י, או בשנתם אל המזבח לשרת, איתקש קידוש לשוחת), ושירות מעומד הוא."

וכתבו תוס': "עמידה מן הצד איכא בינייהו, לרבנן לא שמה עמידה מן הצד. ונראה כשקורין בתורה שלא לסמוך, משום דאמרו (בב) במגילה פרק הקורא את המגילה עומד (דף א"ב) דבתורה בעי עמידה, ובירושלמי נמי אמרין דאסור לסמוך, משום דכשם שניתנה באימה, כך נוהגין אותה באימה."

ובשולחן ערוך (ח"מ סי' י"ח): "בד"א, בשעת משא ומתן; (הדענות) אבל בשעת גמר דין, שניהם בעמידה, לכתחלה. איהו גמר דין, איש פלוני אתה זכאי איש פלו' אתה חייב; והעדים, לכתחלה, לעולם בעמידה. הגה: ועמידה ע"י סמיכה מקרי שפיר עמידה לענין זה (ריב"ש סימן ט"ז). ופסקו הסמ"ע, הש"ך והנתיבות"מ כהרמ"א.

אבל הט"ז (שם) תמה מדברי הגמ' בזבחים הנ"ל, וכתב שבתשובות הריב"ש כתוב כן רק לגבי שוחה, אבל לגבי סמיכה כתב דמקרי ישיבה ולא עמידה. וכתב בשם הב"ח "להלך רק בכל הדברים שהם מדרבנן, ולא בעמידת בע"ד שהיא מן התורה."

והמג"א (סי' קמ"א ס"ק א), ובפ"ל הדברים בס' תכ"ב ס"ק י"א) הקשה: "דבח"מ סימן י"ז סס"א כתב רמ"א דריב"ש חשיב לסמיכה עמידה, והכא [לענין עמידה בקריאת התורה] כתב הטור והתוס' דלא חשיב כעמידה, וצ"ע... ונ"ל דרמ"א עיין בב"ב סי' כ"ח שכתב בשם הריב"ש דסמיכה אינה כשישיבה ולכן כתב רמ"א דכשר גבי עדות. אבל נראה לענ"ד שט"ס הוא וצ"ל שסמיכה כשישיבה. וכ"ה בש"ע שם, ע"כ. ובתוס' סוטה דף מ' ובזבחים דף י"ט ע"ב כתבו התוס' דבכל מקום דבעי ישיבה, סמיכה אינה בכלל ישיבה, היינו דוקא בעזרה דאסור לישב מ"מ מותר לסמוך, כיון דלא כתיב בהם עמידה, א"כ סמיכה אינה עמידה ולא ישיבה. וכ"פ המ"ב (שם ס"ק ב), שהקורא בתורה צריך לעמוד בלא סמיכה.

גם בביאור הגר"א שם ס"ק ו' כתב: "העיקר לדינא שאינו נקרא עמידה ולא ישיבה. עמידה, כמ"ש בזבחים שם עמידה מן הצד א"ב וק"ל כת"ק ושם וליתב כו' ופי' תוס' שם בסמיכה דאין ישיבה כו'... וכן בירושלמי לענין קריאת התורה וכמ"ש תוס' שם ד"ה עמידה כו' והרא"ש בפ"ג דמגילה. וכן לא נק' המשך בעמוד אחרון <<<

להאיר על הארץ

בחינת ואור וגודל החשק ואהבה ויראה אשר בה, וכו', וחשק אהבה שבלבו לעשות שליחת המקום בהוב"ש אשר נורא ונשגב שמו לבדו בכל העולמות עליונים ותחתונים וחפץ באהבת האדם הזה ובעבודתו, ואבה שבה ותהילה מאיש קרוץ מחומר להיות לו נחת רוח יותר מכל מלאכי מעלה. ובזכור האדם כל זאת מוסיף אהבה למקום ב"ה ותצא נפשו ויכמה בשרו לעשיית מצוותיו בכל לב ונפש, וירא ויפחד משפלותו ודלותו וקלותו, וימצא עצמו שהוא כלי מלא בושא וכלימה, ריק וחסר, ויודע בעצמו שהוא בריה קטנה שפלה אפילה עומדת בדעת קלה ומעוטה לפני תמים דעות, ואם כה יעשה מעורר גם כן למול מצוותו מלמעלה אור הזך והבהיר להאיר עליה באור החיים. אבל אם יעשה את המצווה ולא ידליק את הנר בחינת שבתוכה, ודאי שלא יעורר נגדה אור בהיר בשחקים."

"אח... תנחום תנחום... דבריך נפלאים ומשובבים נפש". אבל באותה מידה, מפטיר שלמה חיים כאשר לתלוחות חשודה מנצצת מזווית עינו, "ג"כ מחייבת מאוד. ומה יעשו אזובי קיר שכמוני שעושים מצוותיהם כמצוות אנשים מלומדה בעבור חסרון ידיעתי ברזי תורה ואהבת השם".

"שלמה חיים, רעי ואהובי" מניח תנחום את ידו כל כתפי חבירו בחיבה, ואף הוא מוחה עיניו בחטף, "ראשית, הרי לך נוצרת, וזהו מה שאנו עושים להאיר את נר נקודת נשמתנו באור האמת והאמונה בדרכם הבהירה של רבותינו הקדושים. מלבד זאת, הרי ידוע אמרת הצדיקים שטהרם של ישראל כלולה וקשורה באחדותם זה לזה. וכך אומר רבינו על מה שאחז"ל שאפי' ערבה שאין לה טעם וריח, בזכות שאגודה יחד עם שאר המצוות הנעלות והנותנים טעם וריח טוב, הרי גם הוא עולה ומתעלה עמהם. וכך גם אם כל ישראל מאוגדים ומקושרים יחדיו בקשר אמיץ וחזק באהבה ורעות, הרי כולו נעשים אהובים לפניו, ומצוותיהם עולים למעלה לנחת רוח, וכולם אהובים לפני הבוית"ש, וזה מפורש במעשה המנורה "עד ירכה - עד פרח" יאירו ויתעלו נרם בכל העולמות".

"אה... אנה מלך מלכי המלכים צווה למלאכין מלאכי השרת משרתי עלין שיפקדו ברחמים... מפזם שלמה חיים חרש... "שתרחמו עוד בגלותי לגאלנו לעורר ליבי לאהבתך"... "גוט שבת תנחום ויש"כ - כ. גוט שבת".

מן הטבע, ואז זוכה לניסים ונפלאות עד כדי שידוד מערכות השמים".

"ואגב - בזה מתיישב מה שהקשינו למעלה מדוע ציוה השי"ת למשה רבינו ולישראל שיקחו שמן זית כתית למאור ולא למנחות, הגם שמסדרי העולם שמאכל המלך הוא זך וצלול הרבה יותר מתשמישי אור הנצרכים לו, שהרי הענין הוא "להעלות נר תמיד", שהוא הנר המערבי שהיה דולק תמיד וממנה היה מדליק ובה הי' מסיים, אשר אות הוא לבאי עולם למען ידעו ויבינו שהשכינה שורה בהם ומתנהג עמם למעלה מטבע העולם. ובזכות מה זכו לנס זה בזכות "ויקחו אליך שמן זך" דהיינו 'אליך' שעבודתם היא כדוגמת משה רבינו שהיה במסי"נ למעלה מה הטבע. ובזכות שהקחה שלהם יהיה בבחינה זאת דקדושה ובטהרת חיוכו המחשבה שיהיו ראויים לעשות להם נס וגם להטריח עצמם בטירחא יתירה שיהיה כתית למאור, שזהו כל הענין שיהיה זך וכתיב דייקא למאור, לשלם להם כגמולם במידה כנגד מידה ולעשות להם ניסים ונפלאות למעלה מדרך הטבע".

"נפלא מאוד," מתפעל שלמה חיים, אך מקשה "ומה נוגע זאת לעניינינו - למעשה בעבודת השי"ת".

"אמת, וזה הדבר אשר דיברתי אליך", משיב לו תנחום במאור פנים, "אחר שנתבאר לנו שהשווה כביכול השי"ת את התנהגותו לפי אשר מתנהג האדם עמו, ואחר שביאר רבינו למעלה בפסוק "בפיך ובלבבך לעשותו" שאפי' מצוות בדיבור ובכוננת הלב בלבד, יכולים לחולל נפלאות בשמי שמים עליונים, כעת מבאר רבינו שהעיקר בכל עשיית המצוות ועבודת השי"ת שציונו השם אלוקינו - היא המחשבה של המצווה והיא החיות והנשמה הפנימית של המצווה, ובלא זה, המצווה ח"ו יהיה כגוף בלא נשמה.

"ונתבאר שישנם שני מחשבות טובות בעשיית המצוות, האחת משובחת מחברתה. האחת הוא היודע **בטוב ועסק המצוות** ובמעלתה אשר בה, ושם עליה את שם ה' ויודע בנפשו איך ששם ה' נקרא על כל מצווה ומצווה במנין ובמספר, ועי"ז אור ה' חופף על גוף המצוות, ופועל שגוף האתרוג, חוטי הציצית, עור הפרה שנעשית תפילין עולה ומתעלה למעלה עבורו. והוא כאחד שלוקח חתיכה גולמית של כסף וחוקק עליו דמות המלך שע"ז תעלה החתיכה הזאת מעלה מעלה. ואף מי אשר אין לו ידיעות מבית רבו בזה, אך עכ"פ מכוון בהמצוות שעושה זאת לשם ה' לקיים מצוות בוראו שציווהו בזה גם זאת יקבלו השי"ת ברוב חסדיו אם יעשהו למען שמו באהבה".

"וממשיך רבינו מוסיף שלל דיבורו של תנחום לעומת עיניו העצומות בהקשבה של בן שיחו, "שזהו מש"כ במדרש שאמר הקב"ה "נרי בידך ונרך בידך" שהוא ממש כמשל הנ"ל, שמיד שמדליק את הנר, **"דהיינו שעושה המצוות ככוונה ורעותא דליבא**

השניים אצים חשים וממהרים את צעדיהם אל עבר בית המדרש, "אה... שבת פרה", טהרתם של ישראל", ממלמל תנחום תוך כדי שמחך את שתי כפות ידיו. "אכן, מצוה זו נתייחדה על היותה חוק בלי טעם", ממשיך שלמה חיים את השיח, ומוסיף, "אך מכלל זה אתה שומע שבשאר כל המצוות ענין טעם המצווה והכוונה תופס מקום מכובד". "נכון מאוד שלמה חיים", מציין תנחום ואומר, "יש לנו על מה להרחיב הענין ואף להשלים את שיחתנו משבוע שעבר, שמדומני שהיה זה קצת תחת השפעת העד דלא ידע'. אם כן אפיה, הבה נסכם שאחר התפילה נשב ונשוחח קצת בדבריו המאירים של רבינו הסידורו של שבת".

"היו היה זה לפני הרבה שנים", פותח תנחום את שיחתם בשעה שהתיישבו לשיח מרעים אחר התפילה של ליל שבת. "זמן רב לפני המצאת אור העללקטרי" ששינה את פני תבל. והנה ידיעה מעניינת צדה את עינו של זעליג אשר מקום ישיבתו באחד הכפרים אשר ברחבי תבל. בתוך המודעה דובר על אודות המצאה חדשה ופורצת דרך, אשר בכוחה להגדיל את מאור הנר עשרת מונים. הרעיון אשר עמד מאחרי המצאה זו היה פשוט אך גאוני. היה זה עששית מיוחדת לנר אשר סביבו משולבים מראות מלוטשות וצחות, אשר היו קבועות לפי זוויות מסוימות אשר כפלו והתפילו את אור הנר, והחזירו אותו בכפלי כפליים לאורה ותושיה. זעליג אשר מקום מושבו היה בפאתי הכפר אשר בלאו הכי היה חשוך למדי, החליטה שמכשיר זה חייב להמצא בפרטות ועליו לעשות כל ההשתדלויות להשיגו".

"לא נאריך על התלאות הרבות אשר מצאו את זעליג עד בואו אל עיר הבירה לקנות את הפטנט המדובר", ממשיך תנחום בסיפורו המרתק, "קיצורו של מעשה, המנורה הנפלאה היתה בידי זעליג אשר בדחילו ורחימו לקחו אל ביתו והמתין לשעת החשכה לראות ולחזות בפלא הגדול. השעות התאחרו והחשיכה התעבתה וכבשה את ביתו של זעליג ועטפה אותו כליל, ואילו הוא יושב ומביט בעיניים כלות במנורה הגואלת אשר משום מה מסרבת היא להפיץ אורה ונגעה עליו וממאנת לדחות ולו במעט את החושך אשר סביבו... - היה פיקח אחד משיב לו, שטיא שיכמותך, המנורה אכן נפלאה ופעילה, אך עליך לעשות את מעט המוטל עליך, להדליק את הנר, ואז יוכלו המראות הצובאות להשיב עליך מאורם ונגהם ולעטוף אותך באור חור".

- "במשל זה משתמש רבינו ההיליגער סידורו של שבת, בעומדו על הענין החשוב אשר כבר התחלנו לדבר מזה. שבכל הפעולות טובות והמצוות ומעש"ט, אשר מעוררים את הענין של ה' צלך, דהיינו שבאור חור נמשכת ההשפעה מלעילא כנמשל להתעוררותו מלמטה. וכאשר סח רבינו בתחילת דיבורו שזהו העבודה הגדולה של עבודת השי"ת במסי"נ, תוך כדי התעלות מצרכי הגוף הטבעיים, כי בכך זוכים לעורר מלמעלה השפעה עליו ג"כ בצורה של למעלה

המשך מעמוד ג'
▶▶▶

חכמים ינחלו

ישיבה מתוס' הנ"ל ד"ה וליתבי כו', וכ"כ תוס' בסוטה מ' ב' ד"ה והאמר בשם ירושלמי וריש מדרש שחור טוב תני ר"ח לא היתה ישיבה כו' ואמר ר' אמי אף למלכי בית דוד לא היתה ישיבה תיפתר שסמך לו בכותל ויש לו והכתוב יובא המלך דוד וישב לפני ה' א"ר אייבו בר' נגרי ישיב עצמו בתפלה אלמא דאינו ישיבה לענין ישיבה בעוזה וגם הקשו על הקרא דכתבי וישב [חסר] אלמא שאינו לא ישיבה ולא עמידה ומההיא דמגילה אין ראייה והריב"ש עצמו לא סמך על ראייה זה, אלא כ' כיון דדיעבד כשה בכה"ג שאינו ישיבה ועמידה ממש אפי' לכתחלה נמי".

הרי לנו שלש שיטות: לדעת הרמ"א, הסמ"ע, הש"ך והנתיבות"מ, עמידה ע"י סמיכה נחשבת עמידה. לדעת הב"ח נחשבת עמידה רק לענין דרבנן, ולדעת המג"א והגר"א אינה נחשבת עמידה כלל. ותהיה נפק"מ ממחלוקת זו לגבי מה שצריכים לעמוד מדרבנן, כגון בתפילת שמו"ע, באמירת וויודו, ומדאורייתא כגון הקורא בתורה.

יעמדו על הברכה מצדיקי הרבים שהרימו תרומתם להוצאת הגיליון

ידידנו הנכבד
הר"ר גד מילר הי"ו
חתן ידידנו הר"ח ר' נתנאל טויסג שליט"א
לרגל היכנס בני הכה"ח ישע"י אשר נ"י
לעול תורה ומצוות בשעט"מ
וה"ר שיראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר

ידידנו הנכבד
הרב חיים יעקב סאפרין שליט"א
לרגל הולדת בנו למול טוב
וה"ר שיראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר